

131. ▶ SCHÖNBERGER ARMAND (1885-1974)

Zenélők, 1929

Olaj, vászon, 80,5x60,5 cm
Jelezve balra lent: Schönberger A 1929

Kezdő ár: 20 000 000 Ft / 64 516 EUR
Becsérték: 35 000 000 – 50 000 000 Ft
Estimated value: 112 903 – 161 290 EUR

AUKCIONÁLVA:

▶ BÁV 49. árverés, 191. tétel

KIÁLLÍTVA:

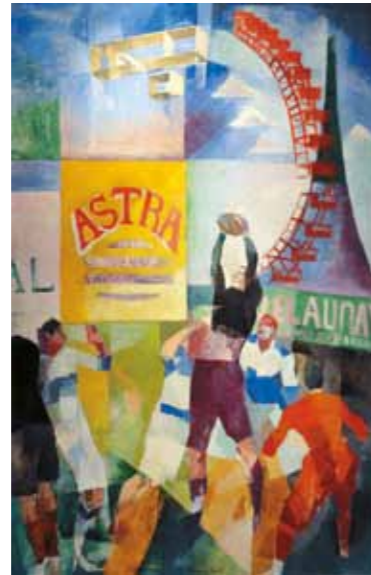
▶ Schönberger Armand festőművész emlékkiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1985. szeptember
▶ Zene szemeimnek c. kiállítás. Home Galéria, Budapest 2002. szeptember 3 – 28.

REPRODUKÁLVA:

▶ Magyar zene és kép. szerk: Kieselbach Tamás. Corvina Kiadó, Budapest, 2007. 94. oldal

1. Tamara de Lempicka: Zenész, 1929 magántulajdon

2. Robert Delaunay: A Cardiff csapata, 1913 Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris

3. André Lhote: Tánc a bárban, 1920-as évek eleje magántulajdon

1930-ban a Tamás Galéria kiállítása után a Magyarország napilap kritikusa (véltetően Mihályfi Ernő) a német expresszionizmus és az olasz futurizmus törekvései közé helyezte Schönberger Armand festészetét. Mindazonáltal azt is megjegyezte, hogy a majd két évtizede az avantgárd formabontás útján járó festő, most (vagyis a húszas évek végén) a dekorativitás ígézetében közelebb hozta művészetét a természethez, ami jót tett képeinek. Schönberger élete végén munkásságának két korszakára emlékezett vissza a legszívesebben. Az egyik az 1910-es évek vége volt, amikor Csorba Gézával, Diener Dénes Rudolffal, Dobrovits Péterrel, Kmetty Jánossal, Nemes Lampérth Józseffel és Uitz Bélával együtt létrehozták a Hetek csoportját az akkori magyar avantgárd élcsapatként. A másik korszak pedig valódi magára találásának időszaka, az 1920-as évek vége, amikor első komoly sikereit érte el. 1927-ben kapta meg a KUT elismerő oklevelét, 1930-ban pedig már Budapest egyik legprogresszívebb helyszínén, a Tamás Galériában rendezhetett egyéni kiállítást. A pesti kiállítást ráadásul már egy szakmailag és anyagilag is sikeres nagyváradi és pozsonyi bemutatkozás is megelőzte.

Schönberger a húszas évek végén azért válhatott sikeressé, mert már a magyar korszakban is kedvezett annak a fajta dekoratív avantgárdnak,

amit Schönberger az izmusokból és az egyre divatosabbá váló neoklasszicizmusból párolt le. Ez a sajátos, dekoratív avantgárd azonban véltetően többet köszönhetett a kubizmusnak, mint a futurizmusnak. Maga Schönberger visszaemlékezéseiben Cézanne és Picasso nevét említi, mint akik maradandó hatást gyakoroltak rá, magyar kortársai közül pedig Kmettyt emeli ki, a Hetek egykori tagját, akivel a húszas években figyelemmel kísérték egymás munkásságát. A másik számára fontos magyar művész pedig Derkovits volt, akivel párhuzamosan Schönberger is felfedezte magának a berlini Großstadt-kunst-ot és a budapesti rakpartok világát. A Der Sturm modernizmusával szinkronban fordult érdeklődése a nagyvárosi kultúra pezsgésének megőrkítése felé is, aminek egyik szép és korai dokumentuma az 1924-es *Kávéházi jelenet*, amely a „la vie moderne” legfontosabb helyszínét örökíti meg. Ezen a festményen találta meg Schönberger a német expresszionizmus és a francia kubizmus sajátos szintézisének útját, amely egyszerre idézi meg a Der Blaue Reiter és Robert Delauney formavilágát.

A *Kávéházi jelenet* nemcsak stílisis, de tematikai nyitányt is jelentett: Schönberger egyik legsikeresebb képtípusa a kávéházi életkép lett, amelyen az orfizmus szellemében a zene, illetve a zenészek megjelenítése is kulcsszerepet játszott.

A zenészeknek, illetve hangszereiknek később önálló kompozíciókat is szentelt, ezek közül az egyik legkorábbi darab az 1928-as *Zenélők*.

A festmény gyönyörűen mutatja a Schönbergerre és a dekoratív avantgárdra jellemző óvatos modernizmust, amely megtartja a merész, szinte expresszionista színkezelést, de a kubizmus töredezett képsíkját már elegánsan belesimítja a valóság realista leképezésébe. A *Zenélők* legközelebbi analógiája egy 1928-as *Kávéházi koncert*, amelynek főhősei a hegedűs férfi és a csellista nő. A *Zenélők* mintegy az ő kettősükre nagytit rá, ami által a festő az arkádiai asszociációkat keltő kamara koncert szűs ábrázolását a kettős portré műfajához közelíti. Schönberger a kettős portré műfaját amúgy különösen kedvelte, amit mutat az 1928-as *Önarcképe* is a háttérben lányával, Verával, illetve feleségének és lányának kettős portréja, a *Két nő gitárral és galambbal* (1932). Családja, illetve a zene előtérbe kerülése a húszas évek végén egyúttal a klasszicizálás erősödését is mutatja művészetében. Amíg az 1924-es *Kávéházi jelenet* még a német expresszionizmus éles, disszonáns „hangszerelését” árasztja magából, addig az 1929-es *Zenélők* már az art deco finom, elegáns posztkubizmusának hangján szólal meg.

Kaszás Gábor

